

Особливістю транскордонних промислових кластерів є те, що учасники кластерів розміщені в різних податкових, митних, законодавчих середовищах сусідніх країн, проте можуть мати спільні підприємства та організації, користуватися спільною інфраструктурою і функціонувати насамперед на транскордонних промислових ринках.

Отже, транскордонний промисловий ринок – це об'єднані, дотичні до кордону регіональні ринки сировини, обладнання, товарів, послуг, капіталів, праці, якими неформально користуються промислові підприємства та організації прикордонних територій для задоволення власних потреб в рамках діючих національних та міжнародного законодавств.

Висновки. Таким чином, в умовах розширення інтеграційних процесів та розвитку транскордонної кооперації, а також з метою підвищення ефективності співробітництва важливим є створення транскордонного промислового ринку. Головними інструментами формування та функціонування такого ринку вважаємо промисловий маркетинг, євро регіони, створення промислових кластерів, бізнес-інкубаторів, галузевих асоціацій і інших об'єднань та їх правове забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Пилипчук В.П., Оснач О.Ф., Коваленко Л.П. Промисловий маркетинг/ К.: «Центр учбової літератури», 2009. - 363с.
2. Бойчук І.В., Дмитрів А.Я. Маркетинг промислового підприємства/ К.: «Центр учбової літератури», 2014. -617с.
3. Kotler P. Marketing Management. – Prentice Hall International, Inc, 2000. – P. 192.
4. Старостіна А.О. Промисловий маркетинг теорія, світовий досвід, українська практика/ К.: «Знання», 2005. - 764с.
5. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2015 рік. Чернівці: 2016. -571с.
6. Євро регіон «Верхній Прут». Електронний ресурс / Режим доступу: <http://www.bukoda.gov.ua/page/evroregion-verkhni-prut>.

Рецензент д.е.н., професор Буднікевич І.М.

УДК 021: 339.9''312''

Моргун А.В., к. філол. н, доцент

Прокопович Л.С., к. філол. н, доцент

Розман І.І., к. пед. н., доцент

Мукачівський державний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

В статті подано аналіз концептуальних уявлень про розвиток, перспективу та моделі бібліотечно-інформаційної діяльності в сучасному світі і бібліотекознавстві. Висвітлено презентаційність, яка спрямована на представлення сучасних українських вчених-бібліотекознавців та робіт їх колег з ближнього зарубіжжя. Спрогнозовано на перспективу такі напрямки, які присвячені різним аспектам трансформаційних бібліотечних процесів.

Ключові слова: сучасність, наукові ідеї, бібліотечно-інформаційна діяльність, бібліотекознавство.

Morgun A., Prokopovych L., Rozman I.

OPTIMIZATION OF THE LIBRARY ACTIVITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION OF ECONOMIC PROCESSES

The article analysis the concept ideas about development, prospects and models of library and information activity in modern world and library science. The article also highlights the presentation, which is directed towards representation of modern Ukrainian scholars and librarians and works of their colleagues from neighbouring foreign countries. The prospective directions connected with aspects of transformational processes of library science are foreseen in the present article.

Key words: modernity, scientific ideas, library and information work, librarianship

Моргун А.В., Прокопович Л.С., Розман И.И.

ОПТИМИЗАЦИЯ БИБЛИОТЕЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ

В статье дан анализ концептуальных представлений о развитии, перспективе и модели библиотечно-информационной деятельности в современном мире и библиотековедства. Освещена презентационность, которая направлена на представление современных украинских ученых-библиотековедов и работ их коллег из ближнего зарубежья. Спрогнозированы на перспективу такие направления, которые посвящены различным аспектам трансформационных библиотечных процессов.

Ключевые слова: современность, научные идеи, библиотечно-информационная деятельность, библиотековедение.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап розвитку суспільства зумовлює інтенсивні процеси глобалізації, в ході яких здійснюється інтеграція локальних культур у світове інтернаціональне середовище. Процеси глобалізації торкнулися всіх політичних, соціальних і культурних інститутів, в тому числі і бібліотеки. Для бібліотек перестають існувати мовні, національні кордони. За допомогою досягнень Інтернету соціокультурні інновації в будь-якій сфері в найкоротші терміни стають загальним надбанням. Відбувається формування єдиного світового інформаційного простору. Завдяки Всесвітній електронній мережі для людини стали доступні немислимі обсяги знань і відомостей.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми Стратегічного значення набула запропонована М. С. Слободяником бібліотекознавча концепція освоєння інформаційних технологій бібліотеками України, яка включала обґрунтування пріоритетних завдань, а саме – формування національного бібліотечно-інформаційного ресурсу, забезпечення доступу до зарубіжних баз даних (в тому числі і телекомунікаційних), кардинальне поліпшення реалізації конкретно історичних і базових функцій бібліотеки шляхом автоматизації виділених технологічних підсистем. В ході дослідження трансформації організаційного забезпечення функціональної діяльності бібліотеки основну увагу було приділено стратегічному плануванню та економічному забезпеченню організації діяльності бібліотеки, запропоновано принципово нові підходи до розробки стратегічного плану розвитку наукової бібліотеки в Україні [5].

Суть полягає в тому, що згідно з думкою багатьох науковців, глобалізація має не лише позитивні сторони. Процеси глобалізації можуть призвести до втрати систем знань національних, локальних культур, які використовуюся для блага світової спільноти. У зв'язку з цим, найважливішою функцією бібліотек є пошук, збереження, систематизація та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів свого регіону. Таким чином, бібліотека повинна забезпечувати формування культурного контенту, сприяти подоланню негативних наслідків глобалізації. Бібліотека стає активним суб'єктом регіональної культурної політики, організатором та координатором роботи по збереженню спадщини національної та регіональної книжкової культури [4].

Стратегічне бачення подальших перспектив розвитку бібліотечно-інформаційної сфери (далі – БІС) України як цілісної гармонізованої системи, яка включає упорядковану сукупність об'єктів (бібліотек, інформаційних підрозділів) і зв'язків між ними та знаходиться під впливом комплексу зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку, повинно базуватися на надійній підставі сучасних наукових розробок. Різноманітні наукові ідеї, концепції і парадигми, розподілені в часі в рамках наукових напрямків і

представлені в роботах фахівців БІС, серед яких історичні, педагогічні, технічні науки, соціальні комунікації та культурологія. Вони у своїй сукупності дозволяють сформуванню загальної картини проблемного зрізу напрямків вдосконалення бібліотечно-інформаційної діяльності, шляхів вирішення теоретичних і практичних напрацювань окремих наукових шкіл і дослідників.

Цілі статті полягають у визначенні теоретико-методологічних та міждисциплінарних досліджень бібліотечної діяльності в умовах глобалізації економічних процесів. Необхідно звернути особливу увагу на стратегічні питання трансформаційних процесів у БІД, розробках щодо інформаційно-комунікаційних стратегій діяльності бібліотек і розвитку електронних інформаційних ресурсів (далі – ЕІР) як пріоритетного напрямку, що обумовлює входження сучасної бібліотеки в інтегрований інформаційний простір. Прослідкувати презентаційність, яка спрямована на представлення сучасних українських вчених-бібліотекознавців та робіт їх колег з ближнього зарубіжжя. Прогнозувати на перспективу такі напрямки, які присвячені різним аспектам трансформаційних процесів в бібліотеках. Перед бібліотечною наукою стоїть об'єктивна необхідність пошуку нової парадигми розвитку, яка б забезпечувала перехід сучасної бібліотеки від стратегії володіння інформаційним ресурсом до стратегії забезпечення користувачів інтегрованими і синтезованими знаннями. На теоретико-методологічному рівні це завдання вирішувалося в монографічному дослідженні «Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій» (К., 1995) та докторської дисертації М. С. Слободяника (1995), де предметом дослідження було обрано структурно-функціональна трансформація бібліотеки під впливом інформаційних технологій. Дослідником була збудована системно-комунікаційна модель бібліотеки, інтегруюча її структура, функції, технологія і організація з системою наукових комунікацій [3].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Серед пріоритетних напрямків інформаційної технології було виділено кумуляцію світового інформаційного потоку, збереження власних історико-культурних фондів, забезпечення доступності ресурсів для суспільства в цілому і кожного окремого громадянина. При цьому акцентувалася увага на тому, що обов'язковою умовою реалізації стратегічного плану є розробка і впровадження ефективного економічного механізму функціонування бібліотеки, який розглядається як інноваційний процес.

Особливу увагу необхідно приділити такій характерній особливості, що проявляється в ході пошуку можливих варіантів стратегій, – «розуміння того, що набутий досвід попередньої діяльності, ні інтуїція, ні здоровий глузд не забезпечують успіх і швидкість змін, і кожен, хто причетний до процесу впровадження змін, бачить суттєву різницю між запропонованими в результаті досліджень стратегіями і моделями та їх практичною реалізацією» [6]. Науковцями визначені рівні системної трансформації бібліотек – техніко-технологічних, організаційно-структурних, функціональних та управлінських змін.

Вивчаючи дане питання необхідно звернути увагу на те, що у сучасному глобальному інформаційному просторі бібліотеки впливають на зміни соціального, економічного та технологічного середовища. Зміни у вузівських бібліотеках пов'язані з впровадженням нових інформаційних технологій, створенням єдиного інформаційного освітнього простору. Одним з основних освітніх ресурсів у вузі є документний фонд бібліотеки. В сучасних вузівських бібліотеках, крім традиційних друкованих, рукописних документів з'являються документи в нових формах носіїв інформації – бази даних, файли, сайти, електронні ресурси віддаленого доступу.

Успішний розвиток навчальних і науково-дослідних процесів у ВНЗ неможливий без інформації, одержуваної з книг, журналів, баз даних, Інтернету. Інноваційні процеси

в бібліотечній діяльності, розвиток нових технологій безпосередньо пов'язані з формуванням фондів. Важливе завдання для бібліотеки – формування різних інформаційних ресурсів, їх організація, зберігання і використання [8].

Досягнення відповідності фонду бібліотеки потребам користувачів неможливе без тісної співпраці з професорсько-викладацьким складом університету, завдяки якому визначаються як стратегічні завдання формування фонду (політика комплектування), так і робочі методико-технологічні аспекти. Проблема комплектування навчальною і науковою літературою не повинна цілком перекладатися на плечі співробітників бібліотеки. Тільки партнерські відносини між бібліотекою і професорсько-викладацьким складом університету сприятимуть найбільш повному і якісному забезпеченню навчального процесу, працюючи на розвиток вузу в цілому і підвищенні якості освіти зокрема. Одне з ключових полів взаємодії – це формування заявок для перспективного, поточного та ретроспективного комплектування [5].

Зміст роботи бібліотеки університету з формування фондів з метою оперативного і повного забезпечення навчально-виховного процесу і наукових досліджень виданнями, іншими документами і інформацією про них, визначається нормативними документами. Система управлінської та технологічної нормативної документації виконує особливу роль в організації бібліотечної діяльності. «Управління змінами» – такою формулою сьогодні визначається місія сучасної науково-методичної діяльності. Одна із змін в системі управління бібліотекою – зміна бібліотечної технології – спрямована на пошук найбільш оптимальних варіантів якісного виконання бібліотечних процесів і операцій, на більш раціональне використання бібліотечних ресурсів. Нормативне забезпечення – це організаційна, методична, технологічна та нормотворча діяльність, спрямована на оптимізацію, упорядкування і нормалізацію вимог, норм, показників і правил при організації процесів формування фондів. Основні напрямки методичної роботи в даний час, це – технологія створення, впровадження і організації автоматизованих систем, удосконалення інструктивно-технологічних документів бібліотеки, їх розробка разом з відповідними структурними підрозділами, уніфікація і стандартизація технологічних процесів. Технологічний супровід базується на системі організаційно-технологічної та організаційно-управлінської документації. Першочерговим напрямком регламентування бібліотечних процесів є робота по формуванню фонду [1].

Науково-методичний відділ бібліотек розпочинає свою роботу з технологічного проектування процесів бібліотеки, в тому числі і щодо формування фондів. Визначається система процесів формування фондів, визначення їх послідовності, взаємозв'язку і взаємодії. На цьому етапі необхідно побудувати графічні моделі основних процесів, тобто скласти блок-схеми процесів і операцій [6].

Оптимізації бібліотечної діяльності сприяє підвищенню рівня технічного оснащення бібліотек, який допомагає впровадженню організаційних, методико-технологічних і маркетингових інновацій при створенні бібліотеками інформаційно-аналітичної продукції для управлінських структур. Наприклад, для вдосконалення процесу отримання достовірної та об'єктивної інформації щодо актуальних соціально-економічних проблем у Службі інформаційно-аналітичного забезпечення Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (СІАЗ НБУВ) постійно розширюється джерельна база за рахунок сайтів органів державної влади, наукових установ, галузевих і новостворених інформаційних веб-ресурсів. На сьогодні вивчено та введено в робочі процеси на постійній основі близько 600 сайтів. Зі швидким розвитком інформаційних технологій та програмного забезпечення виникає проблема кадрів бібліотек, які здатні ефективно обробляти великі масиви повідомлень ЗМІ, особливо електронних, для підготовки аналітично-інформаційних видань для управлінських структур [5].

Проте процеси глобалізації справляють як позитивний, так і негативний вплив на соціум. Згідно думку Соража Хонгларома, «сила Інтернету» і глобалізація можуть справляти небезпечний вплив на суспільство [2, с. 1], розмиваючи межі національних культур, втрати культурної ідентичності. Все це є прямою загрозою для існування локальних культур і етносів, втрату національних культурних цінностей.

Тільки осягаючи інші культури, на думку Хонгларома, суспільство здатне зрозуміти і оцінити свою власну культуру. Система знань тих чи інших регіонів може містити потенційно корисну інформацію, а світоглядні погляди корінних народів можуть допомогти плідному розвитку інших країн світу. Тут позитивну роль може зіграти бібліотечна система.

Виходячи з того, що кожна культура має щось потенційно корисне для світу, однією з найбільш нагальних завдань сучасного бібліотекаря має бути пошук, виявлення, збереження, каталогізація та забезпечення доступу до національних і регіональних систем знань. Краєзнавча діяльність бібліотек стає основоположною.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується інтенсивними процесами глобалізації, в ході яких здійснюється інтеграція локальних культур зі світовим інтернаціональним середовищем. Процеси глобалізації зачепили всі політичні, соціальні і культурні інститути, в тому числі і бібліотеки. Для бібліотек перестають існувати фізичні, мовні, національні кордони. За допомогою досягнень Інтернету соціокультурні інновації в будь-якій сфері в найкоротші терміни стають загальним надбанням. Відбувається формування єдиного світового інформаційного простору. Завдяки Всесвітньої електронної мережі для людини стали доступні немислимі до тепер обсяги знань і відомостей. Однак, згідно з думкою багатьох науковців, глобалізація має не лише позитивні сторони. Процеси глобалізації можуть призвести до втрати систем знань національних локальних культур, які також могли б принести користь світовій спільноті. У зв'язку з цим найважливішою функцією бібліотеки є пошук, збереження, систематизація та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів свого регіону. Таким чином, бібліотека повинна забезпечувати формування культурного контенту, сприяти подоланню негативних наслідків глобалізації. Бібліотека стає активним суб'єктом регіональної культурної політики, організатором та координатором роботи по збереженню спадщини національної та регіональної книжкової культури.

Сучасна бібліотека не стоїть осторонь глобалізаційних процесів суспільного життя. Невпинно зростає процес трансформації її предметної області. Підхід до розробки проблеми реформування бібліотечної справи, з точки зору теоретичних і методологічних досягнень галузі на її розвиток в XXI столітті, зумовлюється масштабністю практичних досягнень останньої. Бібліотечна сфера потерпає від нескоординованої національної програми її розвитку. Скорочення мережі бібліотек; недостатнє матеріально-технічне забезпечення бібліотечної галузі; незадовільний стан поповнення фондів бібліотек творами вітчизняної та світової літератури; низький рівень соціального захисту бібліотечних працівників – головні проблеми сучасної публічної бібліотеки в Україні [6].

Висновок. Глобалізація всіх сфер діяльності сучасного людства, і особливо глобалізація інформаційного простору логічно призводить до глобалізації діяльності бібліотеки, до створення в найближчому часі єдиної світової бібліотеки, в якій помітну роль буде, звичайно, грати і російська складова. Глобалізація бібліотечної сфери є об'єктивним процесом єднання людства у всіх сферах буття. Глобалізаційні тенденції, що відбуваються у бібліотечній сфері, на теперішній час є безумовно позитивними, так як сприяють підвищенню якості діяльності бібліотеки, її кращій відповідності читацьким потребам і запитам, «підтягує» її до загальносвітового рівня.

Разом з тим існує певна небезпека уніфікації діяльності бібліотеки, вкрай небажаної щодо мовних, культурних, побутових стандартів. Особливо це актуально стосовно публічних, сільських та інших бібліотек, які є не тільки інформаційним, але і культурним центрами місцевого співтовариства.

Список використаних джерел:

1. Дронова Н. А. Вузівська бібліотека в умовах глобалізації освіти: автореф. дисс. ... канд. пед. наук. М., 2006. 28 с.
2. Маркова А. А. Технологічні документи, що регламентують діяльність бібліотеки [Електронний ресурс] / А. А. Маркова. – Режим доступу: http://www.rlst.org.by/bulletin/bulletin205_12.htm.
3. Пилко В. С. Технологічні процеси бібліотечної роботи : учеб.-метод. посібник / В. С. Пилко. – М. : Ліберія, 2005. – 176 с.
4. Довідник бібліотекаря / наук. ред. А. Н. Ванєєв, В. А. Мінкіна. – 3-е изд., перероб. і доп. – СПб. : Професія, 2005. – 496 с. Черв'яків В. Документація СУЯ та методика її розробки [Електронний ресурс] / В. Черв'яків, Д. Савченко ; Компанія 1С:БІТ – Режим доступу: <http://1cbit.ru/36308/>.
5. Мудроха В.О. Науково-методична діяльність Львівської національної бібліотеки України імені В.Стефаніка [Електронний ресурс] / Мудрохова В.О. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
6. Присяжна Л. В. Перспективи розвитку бібліотечно-інформаційного забезпечення діяльності органів державної влади / Л.В. Присяжна // Збірник молодих учених «Молодь. Наука. Інновації»
7. Салата Г.В. Глобалізація предметної бібліотечно-інформаційної галузі на прикладі діяльності публічних бібліотек України [Електронний ресурс] / Г.В. Салата – Режим доступу : <http://irbis-nbuv.ua>
8. Ступкін Ст. Ст. Глобалізація та інтеграційні процеси в інформаційно-бібліотечної діяльності. URL: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2007/cd/02.pdf>

Рецензент д.е.н., професор Папп В.В.

УДК 658.012.2 „313”: 669 (477)

Сакун Л.М. к.е.н., доцент

Орлова К.О.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

**СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО
ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА
ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ**

Статтю присвячено комплексному аналізу теоретичних та практичних аспектів поняття стратегічного планування. Суть теми розкрита на основі проведених досліджень щодо головних умов та тенденцій впровадження стратегічного планування в металургійній галузі України. Важливість дослідження викликана тим, що стратегічні рішення грають сьогодні ключову роль в успішній діяльності організацій. Вони роблять вагомий вплив на конкурентоспроможність продукції і підприємства в цілому. Також встановлено, що основною метою стратегічного планування є швидка і адекватна реакція підприємства на зміну умов ринку. На підставі аналізу, на перспективу сформульовані пропозиції щодо стратегії підвищення якості продукції, обраного для аналізу ПрАТ «Полтавський ГЗК», а також передбачена необхідність застосування прогресивного високопродуктивного обладнання та технології, розширення виробничих потужностей підприємства, розширення зовнішніх та внутрішніх ринків збуту продукції для ефективного розвитку виробництва та економічного зростання підприємства металургійної промисловості.

Ключові слова: стратегічне планування, SWOT-аналіз підприємства, моделі стратегічного планування металургійна промисловість, ефективність управління, система підвищення якості.

Sakun L., Orlova K.

**STRATEGIC PLANNING AS A BASIS OF EFFECTIVE UKRAINIAN
METALLURGICAL ENTITIES FUNCTIONING AT AN EXETRNAL MARKET**

The article is dedicated to a complex analysis of theoretical and practical aspects of strategic planning conception. The matter of a subject is disclosed on the basis of conducted researches on main conditions and tendencies of strategic planning implementation in Ukrainian metallurgical industry. The importance of the research is caused by that the strategic decisions nowadays play a key role in successful activity of an organization. They provide a big impact on the competitiveness of the products and the entity, in general. It was also identified that the main target of strategic planning is a fast and adequate reaction of the entity on the change in market's